

Konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" sanāksme

Jauniešu līdzdalības veicināšana

Sanāksmes laiks: 2021. gada 19. marts

Sanāksme notiek tiešsaistē – Zoom platformā.

Sanāksme sākas: 09.00

PROTOKOLS Nr. 27

Sanāksmi vada: **Ilga Šuplinska**, konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" priekšsēdētāja, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministre

Sanāksmē piedalās:

N.p.k.	Vārds, uzvārds	Institūcija
Konsultatīvās padomes dalībnieki vai deleģētie pārstāvji		
1.	Ilga Šuplinska	Izglītības un zinātnes ministrija
2.	Rūdolfs Kalvāns	Latvijas Izglītības vadītāju asociācija
3.	Baiba Moļņika	UNESCO LNK
4.	Elita Barisa	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
5.	Elīna Petrovska	Pārresoru koordinācijas centrs
6.	Gundega Zemture	Biedrība „Vecāki par izglītību”
7.	Gunita Kovaļevska	Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija
8.	Inga Vanaga	Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA)
9.	Madara Freivalde	Latvijas Nacionālā bibliotēka
10.	Maija Burima	Daugavpils Universitāte
11.	Marta Viļuma	Latvijas Studentu apvienība
12.	Lolita Rūsiņa	Kultūras ministrija
13.	Ināra Dundure	Latvijas Pašvaldību savienība
14.	Inga Akmentiņa-Smildziņa	Nodibinājums "Fonds Mammām un tētiem"
15.	Arvils Ašeradens	Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija
16.	Aurēlija Ieva Druviete	Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
17.	Ilze Bergmane	Latvijas jaunatnes padome
18.	Ina Druviete	Latvijas Universitāte
19.	Rihards Blese	Latvijas Darba devēju konfederācija

20.	Vita Brakovska	Biedrība "Zināšanu un inovācijas sabiedrība"
-----	----------------	--

Novērotāji, eksperti, sanāksmes organizatori		
21.	Alise Oļesika	UNESCO LNK
22.	Inita Juhņēviča	Izglītības kvalitātes valsts dienests
23.	Ņiķita Bezborodovs	Pusaudžu attīstības centrs
24.	Nils Mosejonoks	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra
25.	Randa Keņģe	Izglītības un zinātnes ministrija, Politikas iniciatīvu un attīstības departaments
26.	Anita Vahere-Abražune	Izglītības un zinātnes ministrija, Politikas iniciatīvu un attīstības departaments
27.	Aļona Babiča	Izglītības un zinātnes ministrija, Politikas iniciatīvu un attīstības departaments
28.	Daina Sproģe	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra
29.	Katrīna Sproģe	Latvijas Studentu apvienība
30.	Līga Lejiņa	Valsts Izglītības satura centrs
31.	Madara Mazjāne	Centrs "Marta"
32.	Marija Vlasenko	Izglītības un zinātnes ministrija, Politikas iniciatīvu un attīstības departaments
33.	Mārīte Kravale-Pauliņa	Daugavpils Universitāte
34.	Rudīte Osvalde	Pārresoru koordinācijas centrs
35.	Elīza Dāldere	Latvijas Studentu apvienība

Darba kārtība

- 1. Ievadvārdi**
 - Ilga Šuplinska, Izglītības un zinātnes ministre, Konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" priekšsēdētāja
 - Baiba Moļņika, UNESCO LNK ģenerālsēkretāre
- 2. Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam. Darbs ar jaunatni kā autonomā funkcija** - Randa Keņģe, IZM Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktora vietniece un Dr.paed. Mārīte Kravale- Pauliņa, Daugavpils Universitātes pētniece
- 3. Pasākumi izglītojamo pašpārvalžu stiprināšanai**
 -Nils Mosejonoks, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras vecākais programmu vadītājs

4. **Diskusija**
-Konsultatīvās padomes dalībnieki
5. **Covid-19 pandēmijas radītā ietekme uz jauniešu emocionālo veselību**
-Nikita Bezborodovs, Pusaudžu resursu centra attīstības vadītājs, bērnu psihiatrs
6. **Atbalsta pasākumi jauniešiem Covid-19 pandēmijas radīto seku mazināšanai**
-Randa Keņģe, IZM Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktora vietniece
7. **Diskusija**
-Konsultatīvās padomes dalībnieki
8. **Kopsavilkums un noslēgums**

1.

Ilga Šuplinska, atklājot sanāksmi, sveic visus Konsultatīvās padomes dalībniekus un informē, ka šajā Konsultatīvās padomes sanāksmē tiks pārrunātas Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam, izcelti to galvenie rīcības virzieni, noteikti izaicinājumi pamatnostādņu izstrādes procesā un piedāvātas risināšanas iespējas, lai pamatnostādnes pilnveidotu.

Ministre uzsver, ka pandēmijas laiks, kas ilgst jau piekto mēnesi, būtiski ietekmē arī pusaudžus un jauniešus. Ministru kabinetā ir apstiprināts atbalsts nevalstiskajām organizācijām, pašvaldībām un citiem iesaistītajiem, kas strādā ar jauniešiem.

Ministre akcentē, ka viena no pievienotajām vērtībām Jaunatnes politikas pamatnostādņēs 2021.-2027. gadam, ir risinājumi, kā aktivizēt jauniešus jau no vidējās izglītības posma, nepazaudējot saikni ar studiju iespējām, ja studijas ir pārtrauktas un darbs nav atrasts. Ir svarīgi veidot aktīvu pilsonisku nostāju - tādu jauniešu, kas ir līdzdalīgs, atbildīgs un mērķtiecīgs.

Ministre dod vārdu UNESCO ģenerālsekretārei **Baibai Moļņikai**, kas izceļ ANO Jaunatnes stratēģiju, kuras nosaukums ir "Jaunatne 2030 Darbs ar jaunatni un darbs jaunatnei" (*Youth 2030 Working with and for Young People*). UNESCO tiek uzsvērts, ka arvien vairāk ir jādomā par jauniešu iesaisti lēmumu pieņemšanā gan valsts, gan pašvaldību līmenī, kā arī jauniešu iesaisti nevalstiskajās organizācijās.

Gan UNESCO, gan ANO stratēģijā no jauniešiem tiek gaidīts, ka viņi ir sociālo inovāciju meistari un spēj sasaistīt kopā ekonomiku un sabiedrību videi draudzīgā un pieejamā formā.

Baiba Moļņika aicina sanāksmes dalībniekus aktīvi piedalīties diskusijā. Diskusijām ir atvēlēts ierobežots laiks, tāpēc jautājumus aicina rakstīt tērzētavā. Piemin to, ka Latvija svin 30 gadus kopš pievienošanās ANO un UNESCO, līdz ar to Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam ir labs solis un apliecinājums Latvijas spējai iesaistīties globālo jautājumu risināšanā.

Izglītības un zinātnes ministre izstāsta Konsultatīvās padomes dalībniekiem sanāksmes kārtību, pieminot, ka sanāksme tiks sadalīta divās daļās, kur pirmā daļa būs veltīta Jaunatnes politikas pamatnostādņēm 2021.-2027. gadam un otrā daļa būs veltīta Covid-19 pandēmijas radītai ietekmei uz jauniešu emocionālo veselību.

2.

Vārds tiek dots Randai Ķeņģei, Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktora vietniecei un Mārītei Kravalei-Pauliņai, Daugavpils Universitātes pētniecei.

Randa Ķeņģe akcentē galvenos izaicinājumus jaunatnes jomā, īpaši piemin jauniešu īpatsvara samazināšanos Latvijas iedzīvotāju kopskaitā, uzsverot, ka ir jādomā par jauniešu noturēšanu Latvijas pilsētās, īpaši reģionos. Kā izaicinājums tiek pieminēti dati, kas liecina, ka Latvijā ir zemākais skolēnu pilsoniskās kompetences līmenis starp Baltijas jūras reģiona demokrātiskajām valstīm un trešais zemākais līmenis starp Eiropas valstīm.

Ziņotāja sniedz ieskatu pamatnostādņu mērķī, kura būtība ir veicināt jauniešu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību, dzīves un kvalitātes uzlabošanu un stiprināt jauniešu līdzdalību.

Izklāsta sanāksmes dalībniekiem piecus Jaunatnes politikas pamatnostādņu 2021.-2027. projekta rīcības virzienus un sniedz ieskatu pamatnostādņu plānotajos politikas rezultātos un rezultatīvajos rādītājos, kas tos saturiski caurvij.

Prezentācija– 1.pielikumā

Mārīte Kravale-Pauliņa, analizējot pamatnostādnes, uzsver, ka politikai ir nepieciešama mērķtiecīga un pēctecīga plānošana un jāveido vienots, kopējs skatījums, lai sasniegtu nospraustos mērķus.

Ziņotāja aicina izvirzīt noteiktas prioritātes Jaunatnes politikas pamatnostādņēs, norāda, ka ir nepieciešams domāt arī par pētniecību un izmantot pētījumos iegūtos datus Jaunatnes politikas pamatnostādņu izveidē. M. Kravale – Pauliņa iesaka veicināt sadarbību dažādos līmeņos un izstrādāt reālus, sasniedzamus, pamatotus un izmērāmus rīcības virzienus.

Prezentācija– 2.pielikumā.

3.

Izglītības un zinātnes ministre dod vārdu Nilam Mosejonokam, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras vecākajam programmu vadītājam. N.Mosejonoks ieskicē Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras pieredzi īstenoto pasākumu izglītojamo pašpārvalžu stiprināšanā.

Ziņotājs akcentē, ka izglītojamo pašpārvaldēs šobrīd ir liels uzsvars uz interešu izglītības aspektiem, bet nepieciešams veicināt pilsonisko līdzdalību, ir manāms pašpārvalžu individuālisms, jo trūkst vienots pašpārvalžu tīkls, kā arī formāla pašpārvaldes loma skolas lēmumu pieņemšanā un pašpārvaldes konsultanta faktors ir izšķirošais skolēnu pilsoniskajā līdzdalībā.

Skolēnu pašpārvaldes ir labs spogulis, kas parāda situāciju ar pilsonisku līdzdalību kopējā sabiedrības kontekstā, bet tikai 16% jauniešu piedalās nevalstisko organizāciju aktivitātēs, kas pamato pilsoniskās līdības un jauniešu pašpārvalžu darba aktualitāti.

Nils Mosejonoks piemin Eiropas Savienības jaunatnes stratēģiju 2019.-2027. gadam, kurā ir minēts, ka visās politikās un darbībās, kas skar jauniešus, būtu jāpiemēro līdzdalības princips, jo visi jaunieši ir sabiedrības resurss un ir nepieciešams domāt par jaunatnes organizāciju jēgpilnu līdzdalību šajā procesā un atbalsta sniegšanu jauniešiem. Uzsver, ka ir nepieciešams sasaistīt darbu ar jaunatni un pašpārvalžu darbu.

Svarīga ir informācijas izpēte par esošo situāciju nacionālajā līmenī, neformālās izglītības pamatprincipu stiprināšana skolēnu pašpārvaldēs, akcentējot brīvprātīgā darba formu, konsultantu un jauniešu lomas un sadarbības formas jeb izpratnes veicināšana par to būtību, jauniešu reāla iesaiste skolas lēmumu pieņemšanas procesos, diskusija par normatīvo aktu

regulējuma pilnveidošanu, jaunatnes valsts finansējuma, kā arī citu finansējuma avotu apzināšana.

Prezentācija– 3. pielikumā.

4.

I. Šuplinska atklāj diskusiju, atsaucoties uz Mārītes Kravales-Pauliņas sniegto izvērtējumu. Uzsver, ka ir svarīgs brīvprātīgo darbs, nepieciešams stiprināt “mācīties mācīties” konceptu, neformālās izglītības sinerģiju ar formālo izglītību. Informē, ka, izstrādājot pamatnostādnes, tika pasūtīts fundamentāls izvērtējums iepriekšējām pamatnostādnēm. Tajā tika konstatēts, ka nav izveidota labi koordinēta jaunatnes darba sistēma, kas tagad ir iestrādāta pamatnostādnēs.

Ināra Dundure uzsver, ka svarīgākais jebkuras politikas realizācijā, ir sistēmiskums nacionālā, pašvaldību un citos līmeņos. Sistēma strādā tad, kad ir virziens un savstarpējā institucionālā sadarbība. Jauniešu pašaktivitāte ir vāja, to ir nepieciešams veicināt.

Ilga Šuplinska piekrīt un akcentē, ka pirmo reizi darbs ar jaunatni ir iekļauts kā obligāta pašvaldības funkcija, kas ļaus mērķtiecīgi strādāt.

Rudolfs Kalvāns izsaka priekšlikumu, ka pamatnostādnēs ir nepieciešams iestrādāt konkrētus rezultātīvos rādītājus un to izpildes vērtības. Izmantojot šos rādītājus, varēs saprast kopainu.

Randa Keņģe pateicas M.K.Pauliņai par izvērtējumu un skaidro, ka pamatnotstādnes ir veidotas, paturot prātā mērķauditoriju. Mērķim ir jābūt tādām, kas dod vīziju un precizitāti. Aicina ielūkoties Jaunatnes politikas valsts programmā, kur ir ļoti detalizēts pasākuma apraksts tuvākajiem trīs gadiem.

Daina Sproģe piemin, ka pamatnostādnēs ir nosaukti konkrēti mērķi, kas sasaistīti ar galvenajiem Eiropas Savienības jaunatnes politikas dokumentiem.

Gundega Zemture akcentē, ka gadiem tiek diskutēts par iekļaujošo izglītību un sabiedrības grupu iekļaušanu. Uzskata, ka jāstiprina ir skolu psihologu, speciālo pedagogu, sociālo pedagogu darbs, nevis jāveido lieka birokrātija.

Elīza Dāldere uzsver, ka būtu nepieciešams analizēt situāciju augstskolās, kur studējošo pašpārvaldes augstskolas ikdienas darbā sevi pierāda kā līdzvērtīgus partnerus lēmumu pieņemšanā.

Inga Vanaga izsaka rosinājumu meklēt kopīgus risinājumus.

Nils Mosejonoks pateicas E. Dālderei par komentāru un uzsver, ka prezentācijā galvenokārt aplūkotas skolēnu pašpārvaldes. Augstskolās situācija ar pilsonisko līdzdalību ir labākā līmenī. Jāņem vērā, ka studentu domēm ir plašāka autonomija un funkcijas, tai skaitā dalība senāta sēdēs utml.

Ilga Šuplinska akcentē to, ka ir svarīgi risināt problēmas skaidri tās saucot vārdā, iezīmējot laika un problēmas robežas, runājot ar konkrētu idejas rosinātāju, nevis vispārīgi.

5.

Sanāksmes otrajā daļā ministre dod vārdu Ņikitam Bezborodovam, Pusaudžu resursu centra attīstības vadītājam un bērnu psihiatram.

Nikita Bezborodovs uzsver, ka Covid-19 pandēmija ir unikāla, trūkst ticamu datu, un tā ir liela problēma arī politikas veidotājiem, jo lēmumus valdībai ir jāpieņem nenoteiktības apstākļos. Tomēr pasaulē ir izstrādāts ap 90000 zinātnisko publikāciju saistībā ar Covid-19 pandēmiju, un 2021. gadā jau ir uzrakstītas 32000 publikācijas, to skaits tikai turpina pieaugt, tas nozīmē, ka jau ir pieejami svarīgi dati, kas ir noderīgi pētniekiem.

Pandēmijai ir dažādas psihoemocionālas sekas, piemēram, īstermiņa negatīvas sekas ir neapšaubāmas – pieaug stresa un depresijas izplatība sabiedrībā. Būs ilgtermiņa negatīvās sekas, bet pagaidām tās ir nezināmas, jo ilgāk būs pandēmija, jo grūtāk būs atbrīvoties no šīm sekām. Krīzes laikā sabiedrības smadzenes ir pielāgojušās īslaicīgiem stresa apstākļiem, bet, ja tie ir ilgtoši, tad stresa spēja tikt galā ar tiem tiek izsmelta.

Bērnu psihiatrs uzsver, ka ierobežojumu sekas ir mazākas nekā pašas pandēmijas sekas, par to liecina longitudināli pētījumi.

Runājot par bērniem un jauniešiem, psihiatrs uzsver, ka viņi ir īpaša riska grupa, ko ietekmē ar Covid-19 pandēmiju saistītās sociāli ekonomiskās sekas, kā arī ierobežojošie pasākumi atstāj uz jauniešiem negatīvu ietekmi. Galvenais iemesls ir tas, ka bērni un jaunieši ir vecumposmā, kad smadzenes ir attīstības procesā, un tās ir ļoti uzņēmīgas pret vides ietekmi - gan pozitīvo, gan negatīvo. Pandēmijas apstākļos bērniem palielinās sociālās nevienlīdzības plaisa, un izglītības norises pārtraukšana klātienē ir viens no būtiskiem negatīviem faktoriem. Īpaša riska grupā ir dažādi bērni ar psihiskiem traucējumiem, jo tie cieš vēl vairāk nekā pārējie.

Tomēr bērniem un jauniešiem ir zemāks risks inficēties ar Covid-19, kā arī bērnu centrālās nervu sistēmas īpatnības nodrošina lielākas spējas kompensēties. Izglītības sistēmai ir būtiska loma un liels potenciāls sociālās nevienlīdzības plaisas izlīdzināšanai.

N.Bezborodovs min, ka trūkst ticamu datu par Latvijas aktuālo situāciju, ir daži veselības aprūpes sistēmas dati, pēc kuriem var redzēt, ka Psihiatrijas nodaļas neatliekamo hospitalizāciju skaits ir pieaudzis uz jauniešu rēķina, pārsvarā šīs hospitalizācijas ir saistītas ar depresiju un garastāvokļa svārstībām.

Psihiatrs uzsver, ka palīdzības sistēmas ir sadrumstalotas starp resoriem, kas vāji sadarbojas savā starpā. Tomēr palīdzība jauniešiem ir pieejama vairāk nekā jebkad agrāk - ir vietas, kas sniedz šos pakalpojumus, piemēram, nevalstiskais sektors.

Ziņojuma noslēgumā tiek uzsvērts, ka nedrīkst aizmirst arī bērnu atbalstītājus - ārstus, skolotājus un vecākus, kas ir galvenais resurss. N.Bezborodovs aicina veidot starpresoru sadarbību psihisko traucējumu prevencijai. Plānojot Covid-19 krīzes vadību, nevar plānot tikai infekciozo izplatību, bet ir jāņem vērā jauniešu psihoemocionālā veselība, jo nav efektīvi darboties tikai ar riskiem, ir jāstiprina resursi.

Prezentācija – 4. pielikumā.

6.

Ministre dod vārdu Randai Keņģei, kas sanāksmes dalībniekiem sniedz ieskatu par to, kāds atbalsts ir nepieciešams jauniešiem Covid-19 pandēmijas radīto seku mazināšanai.

Aptaujā par darbu ar jaunatni Covid-19 pandēmijas laikā 74% darba ar jaunatni veicēju norāda, ka aktivitāšu apjoms darbā ar jaunatni pandēmijas laikā ir samazinājies, kas nozīmē, ka jānodrošina aktivitātes jauniešiem jaunos veidos, lai atbalstītu sadarbību. Pandēmijas laikā tā ir neformālās tiešsaistes nodrošināšana, piemēram, individuālas konsultācijas, tiešsaistes spēles, tiešsaistes grupu nodarbības.

Ļoti daudzas organizācijas vēlētos organizēt grupu aktivitātes dabā, kā arī pilnveidot savstarpējo komunikāciju, veicināt sadarbības prasmes.

Izglītības un zinātnes ministrijas, Politikas iniciatīvu un attīstības departaments kopā ar Latvijas Jaunatnes padomi ir izstrādājuši programmu "Atbalsts jauniešiem un darba ar jaunatni veicējiem", kur lielākā daļa finansējuma tiks novirzīta pašvaldību iestādēm un organizācijām,

kas veic darbu ar jauniešiem, lai tās īstenotu aktivitātes ar jauniešiem līdz šī gada beigām. Kopumā plānots atbalstīt vismaz 43 projektus. Jauniešiem šo atbalstu varētu nodrošināt jauniešu centri, skolēnu pašpārvaldes, izglītības iestādes, jaunatnes organizācijas un organizācijas, kas veic darbu ar jaunatni. Prezentācija– 5. pielikumā.

7.

Ilga Šuplinska atklāj diskusiju un aicina uzdot jautājumus ziņotājiem.

Vita Brakovska uzsver, ka katram jāatceras, ka jaunieši ir sabiedrības spogulis. Ja pieaugušo pasaule ir neiecietīga, bez ambīcijām, tad tas nav iedvesmojošs piemērs jaunietim. Pieaugušajiem ir jābūt tādiem, kādus vēlamies redzēt jauniešus. Izsaka redzējumu, ka pašvaldību vēlēšanās būtu jākandidē tikai tiem cilvēkiem, kas vismaz dažus mēnešus ir bijuši brīvprātīgie jaunatnes jomā.

Ilga Šuplinska uzsver, ka brīvprātīgā darba aspekts ir ļoti svarīgs, tiek pieminēta sadarbība ar Valsts izglītības satura centru, gatavojot pirmo diplomu pēc jaunā standarta, ir rosināts tajā izveidot pielikumu, kur būtu iekļautas visas ārpusklases aktivitātes, ietverot brīvprātīgo darbu.

Inga Akmentiņa-Smildziņa aicina pamatnostādņēs akcentēt ne tikai nevalstisko organizāciju iesaisti, bet arī sociālos uzņēmējus - sociālā uzņēmējdarbība Latvijā nopietni attīstās, un tā ir būtiska arī jauniešu dzīvēs. Piemēram, gan piedāvājot brīvprātīgo darbu, gan pirmo darba vietu, gan citos veidos. Svarīgi ir domāt arī par jauniešu nometnēm.

Gundega Zemture piekrīt, ka nometnes kā atbalsts un palīdzība mājsēdes seku mazināšanai būtu ļoti vērtīgas.

Randa Keņģe papildina, ka sociālā uzņēmējdarbība tiek skatīta "Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņēs 2021.-2027. gadam".

Ināra Dundure uzsver, ka Igaunijā pašvaldību vēlēšanās piedalās no 16 gadu vecuma. Iesaka Latvijā uzsākt debates par vecuma robežas pazemināšanu vismaz līdz 17 gadu vecumam. Tieši jauniešu organizācijām ir jāuzsāk diskusijas par šo jautājumu. Tas ļautu aktivizēt jauniešu politisko darbību un reālu ietekmi uz jaunatnes politikas realizāciju pašvaldībās.

Ilga Šuplinska piebilst, ka par nometnēm tiek domāts, izmantojot arī pašvaldību resursus, noteikti būs programma, kas būs saistīta tieši ar nometnēm.

Rihards Blese iesaka, ka, izstrādājot darba prakses normatīvo regulējumu, ir vērts iekļaut arī labo praksi, kas izveidojusies darba vidē balstītu mācību īstenošanas laikā, profesionālajā vidējā izglītībā. Ir konstatēts, ka jauniešu nodarbinātība pieaug pēc darba vidē balstītām mācībām. Latvijas darba devēju konfederācija ir gatava piedalīties sarunā par šo jautājumu, kā arī dalīties pieredzē.

Gundega Zemture pauž bažas par ambulatoru pakalpojumu pieejamību bērniem, kuriem nepieciešama psihiatra palīdzība.

Gunita Kovaļevska informē, ka psiholoģisko atbalstu sniedz arī Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas Uzticības tālruņa speciālisti, kā arī ir iespēja vecākiem pieteikties uz 10 bezmaksas psihologa konsultācijām, kas tiek piedāvātas ESF projekta ietvaros.

Ilga Šuplinska uzsverot to, ka valdības sēdēs līdzās epidemioģiskiem kritērijiem ir jāmin arī izglītības pieejamība un kvalitāte, kā arī ekonomiskie kritēriji, aicina Ņ. Bezborodovu sniegt savu redzējumu par veidiem, kā var pārliecināt epidemiologus un Veselības ministriju ņemt vērā arī citus kritērijus. Tāpat arī aicina skaidrot ambulatoro pakalpojumu pieejamību, kādi ilgtermiņa risinājumi ir vajadzīgi.

Nikita Bezborodovs uzskata, ka iespējama risinājums varētu būt citu ekspertu piesaistīšana no dažādām jomām, pieminot, ka šī ideja parādījās arī Operatīvās vadības grupā. Ziņotājs uzsver, ka psihiskās veselības traucējumu attīstība ir vieni no galvenajiem produktivitātes traucējumiem, jo tiem ir ilgtermiņa sekas uz cilvēka dzīves kvalitāti. Tādēļ ir būtiski ņemt vērā ekspertu viedokļus no dažādām jomām, jo tas parāda pilnvērtīgu redzējumu par notiekošo situāciju.

Atbildot uz jautājumu par atbalsta pieejamību, Ņ. Bezborodovs atzīst, ka tas ir nepietiekošs. Latvijā psihiskās veselības aprūpe pusaudžiem ir bijusi krīzes situācijā jau pirms pandēmijas. Tiek strādāts kara medicīnas apstākļos, kad pacienti tiek prioritizēti. Dotajā brīdī tiek apmācīti 17 bērnu psihiatri, kas pabeigs apmācības 2023. gadā. Svarīgi ir veicināt pašu jauniešu izpratni, ko var darīt, tādējādi stiprinot pašpalīdzību, kas ir pirmais atbalsta piramīdas līmenis, tikai tad seko speciālā palīdzība. Latvijā šī piramīda ir apgriezta. Pusaudžu attīstības centra mērķis ir pakāpeniski šo situāciju sakārtot. Pusaudžiem ir svarīga savstarpēja komunikācija, ko ir nepieciešams saglabāt. Savukārt krīzes tālrunis ir domāts trauksmes situācijām.

Aurēlija Ieva Druvieta akcentē, ka NEPLP pētījumos tika identificēta tendence, ka jauniešiem trūkst praktisku padomu, kā iekļauties pieaugušo dzīvē, tajā skaitā finanšu u.c. prasmes. Potenciāli šī neziņa var sekmēt trauksmi, šaubas par nākotni, kā dzīvot, būt atbildīgam lēmumu pieņēmējam savā dzīvē. 2020. gada pētījums, kas veikts rudenī, liecina, ka sabiedrības veselība ir viena no prioritārām tēmām, kas pietrūkst medijos (65%, 16-30 gadi). Jauniešiem ir nepieciešams atbalsts neformālās izglītības jomā. Medijiem ir sarežģīti runāt ar jauniešiem vienā valodā, tiem ir liela ietekme, bet jārod veids, kā aizniegt jauniešus.

Ilga Šuplinska piekrīt, ka finanšu prasme ir nozīmīga caurviju prasme. Latvijas banka sadarbībā ar pedagogiem ir izstrādājusi platformu - finanšu digitālo rīku, ko var izmantot dažādos vecumposmos.

Gundega Zemture pateicas Ņikitam Bezborodovam par izsmeļošu atbildi un norāda, ka daudzu pusaudžu psihiskā veselība šobrīd turas uz stiprajām ģimenēm un to sniegtu atbalstu.

Ilga Šuplinska atzinīgi novērtē Pusaudžu attīstības centra ieceri par pašpalīdzības programmu dažādām mērķgrupām, skolēniem, vecākiem, ko ir nepieciešams apspriest plašāk. Šis būtu labs palīdzības instruments ar pozitīvo vērtību.

8.

Noslēdzot diskusiju, ministre pateicas visiem par aktīvo līdzdalību un aicina R. Keņģi ņemt vērā izteiktos priekšlikumus, turpmākajā darbā ar Jaunatnes politikas pamatnostādņēm 2021.-2027. gadam.

Baiba Moļņika uzsver, ka prezentācijas būs pieejamas padomes locekļiem. Pauž viedokli, ka ir ļoti nozīmīgi, lai visi Konsultatīvās padomes locekļi nāktu ar savu pienesumu aktuālo jautājumu risināšanā.

Ilga Šuplinska slēdz sanākumi, aicinot KP locekļus būt aktīviem un izteikt savus priekšlikumus par jautājumiem, kurus varētu izskatīt turpmākajās sanāksmēs.

Sanāksme slēgta: 11.00

Sanāksmes vadītāja: Ilga Šuplinska

Protokolēja: Alise Oļesika

Pielikumi:

1. Prezentācija "Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam. Darbs ar jaunatni kā autonomā funkcija", Randa Ķeņģe
2. Prezentācija "Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam. Izvērtējums", Mārīte Kravale-Pauliņa
3. Prezentācija "Pasākumi izglītojamo pašpārvalžu stiprināšanai", Nils Mosejonoks
4. Prezentācija "Covid-19 pandēmijas radītā ietekme uz jauniešu emocionālo veselību", Ņikita Bezborodovs
5. Prezentācija "Atbalsta pasākumi jauniešiem Covid-19 pandēmijas radīto seku mazināšanai", Randa Ķeņģe

Pielikumi pieejami šeit: <https://failiem.lv/u/jpftmqvan>